

Rada
Európskej únie

V Bruseli 25. októbra 2019
(OR. en)

13295/19

EDUC 416
ECOFIN 900
EMPL 521
SOC 688

POZNÁMKA

Od: Generálny sekretariát Rady
Komu: Výbor stálych predstaviteľov/Rada

Predmet: Silná hospodárska základňa pre Európu: úsilie o účinnosť, efektívnosť
a kvalitu vzdelávania a odbornej prípravy
– diskusia o smerovaní
(verejné rokovanie v súlade s článkom 8 ods. 2 rokovacieho poriadku
Rady)
[na návrh predsedníctva]

Predsedníctvo po konzultácii s výborom pre vzdelávanie vypracovalo dokument na rokovanie uvedený v prílohe, ktorý sa predkladá ako základ pre diskusiu o smerovaní, ktorá sa uskutoční na zasadnutí Rady pre vzdelávanie, mládež, kultúru a šport 8. novembra 2019.

Silná hospodárska základňa pre Európu:

úsilie o účinnosť, efektívnosť a kvalitu vo vzdelávaní a odbornej príprave

– tematická poznámka predsedníctva –

- Cieľom tohto spoločného zasadnutia je poskytnúť ministrom financií a ministrom školstva jedinečnú príležitosť (1) vymeniť si názory na úlohu vzdelávania a odbornej prípravy, pokiaľ ide o prispievanie k dlhodobému udržateľnému rastu, a (2) podeliť sa o skúsenosti a najlepšie postupy v oblasti politík podporujúcich kvalitu, efektívnosť a účinnosť vzdelávania a odbornej prípravy.

Aktuálny stav

- Keďže krajiny sa snažia reagovať na globalizáciu, technologický pokrok a demografické zmeny, ľudský kapitál sa stal ešte dôležitejším. Vzdelávanie a odborná príprava zohrávajú v spoločnosti, ktorá sa usiluje zhromaždiť ľudský kapitál, nenahraditeľnú úlohu.
- Nedávno sa v novom strategickom programe Európskej rady na roky 2019 – 2024 zdôraznil pozitívny vplyv vzdelávania a odbornej prípravy na hospodárstvo aj na spoločnosť ako celok. V tejto stratégii sa vyzýva na zvýšenie investícií do zručností a vzdelávania ľudí, zlepšenie podpory podnikania a na zintenzívnenie inovácie a výskumu. Okrem toho sa v Európskom pilieri sociálnych práv vyzýva na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie.
- Vzdelávanie a odborná príprava sú súčasťou programu EÚ pre rast a zamestnanosť v rámci stratégie Európa 2020 a osobitný dôraz na vzdelávanie, zručnosti a celoživotné vzdelávanie sa kládol aj v odporúčaníach pre jednotlivé krajiny na rok 2019. Nová Komisia vo svojich politických usmerneniach (2019 – 2024) zase vyzdvihla úlohu zručností a vzdelávania pri podnecovaní konkurencieschopnosti a inovácie v Európe.

- Euroskupina v novembri 2017 rokovala o dôležitosti investícií do ľudského kapitálu a o efektívnosti verejných výdavkov na vzdelávanie.

Úloha vzdelávania a odbornej prípravy

- Ľudský kapitál je nevyhnutný na podporu produktivity a udržateľného rastu a má zásadný význam pre odolnosť spoločnosti. Prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a odbornej príprave pre všetkých je účinným prostriedkom boja proti chudobe a podpory rovnosti. Je to základ blahobytu európskej spoločnosti.
- Prínosy vzdelávania a odbornej prípravy pre spoločnosť sú významné z rôznych hľadísk. Na individuálnej úrovni sa zručnosti získané počas vzdelávania a odbornej prípravy premietajú do lepšej zamestnanosti a vyšších miezd. Napríklad zamestnanosť dospelých s terciárnym vzdelaním je približne o deväť percentuálnych bodov vyššia ako v prípade osôb s vyšším sekundárnym vzdelaním, pričom v krajinách EÚ zarábajú v priemere o 44 % viac.
- Návratnosť investícií do vzdelávania je vysoká aj pre spoločnosť ako celok, keďže vzdelaná pracovná sila prispieva k hospodárskemu rastu a rastu produktivity a zvyšuje inovačnú kapacitu. Pomáha to zvýšiť životnú úroveň celého obyvateľstva. Rovnaký prístup k vzdelávaniu a odbornej príprave je takisto jedným z najdôležitejších prostriedkov podpory sociálnej súdržnosti a mobility a zabezpečenia toho, aby sa spoločnosti vnímali ako spravodlivé a rovnoprávne.
- Z účinkov presahovania ľudského kapitálu vyplýva, že okrem tých, ktorí realizujú investície, plynú výhody aj iným. Keďže návratnosť sa realizuje na súkromnej aj spoločenskej úrovni, existuje riziko nedostatočných investícií. Toto zlyhanie trhu sa napráva verejným poskytovaním vzdelávania a odbornej prípravy.

- Hoci za poskytovanie vzdelávania a odbornej prípravy väčšinou zodpovedajú členské štáty, v kontexte voľného pohybu osôb môže vzdelávanie a odborná príprava viesť k pozitívnym účinkom presahovania v rámci EÚ. Značná a trvalá migrácia vysokovzdelanej pracovnej sily do zahraničia však môže mať negatívny vplyv na rastový potenciál a verejné financie niektorých krajín.
- Investovanie do vysokokvalitného a inkluzívneho vzdelávania a odbornej prípravy je otázkou strategického významu pre budúcnosť Európy. Globalizácia, technologický pokrok a demografické zmeny majú hlboký vplyv na trhy práce a spoločnosť. Je nevyhnutné posilniť tak základné, ako aj špecializované zručnosti a kompetencie a zvýšiť dosiahnutý stupeň vzdelania. Z dôvodu starnutia spoločnosti v EÚ je ešte dôležitejšie, aby väčšina obyvateľstva v produktívnom veku bola vzdelaná a zamestnaná.
- V budúcnosti sa v dôsledku digitalizácie a technologického pokroku zvýši potreba kontinuálneho vzdelávania a aktualizácie zručností. Môžu vzniknúť rôzne druhy nesúladu medzi ponukou a dopytom z hľadiska zručností a kompetencií. Medzi budúce výzvy pre systémy vzdelávania a odbornej prípravy patrí (1) budovanie základov pre vysokokvalitné vzdelávacie výstupy v ranom veku, (2) aktualizácia zručností a kompetencií s cieľom umožniť ďalšie vzdelávanie a (3) podpora rekvalifikácie a učenia sa novým profesiám v rôznych odvetviach s rôznymi štruktúrami úloh, pričom vyriešenie týchto výziev uľahčí prispôsobenie sa štruktúrnym zmenám v hospodárstve a na trhu práce. Okrem toho by systémy vzdelávania a odbornej prípravy mali predvídať budúce potreby, pokiaľ ide o zručnosti a kompetencie, s cieľom zabezpečiť vysokovzdelanú pracovnú silu v príslušných oblastiach. Zvyšovaním úrovne zručností a rekvalifikáciou sa takisto zlepšuje odolnosť voči hospodárskym šokom.

Vysokokvalitné vzdelávanie, nákladová efektívnosť a účinnosť

- Ľudský kapitál sa buduje hlavne prostredníctvom vzdelávacieho systému a v Európe sa financuje väčšinou z verejných zdrojov. V roku 2016 bolo vzdelávanie od primárneho do terciárneho stupňa v 21 krajinách EÚ¹, ktoré sú tiež členmi OECD, financované z verejných zdrojov v priemere na úrovni 87 %.
- Posilnenie tvorby ľudského kapitálu nespočíva len vo zvyšovaní výdavkov, ale aj vo zvyšovaní ich efektívnosti a účinnosti. Pri porovnateľnej úrovni výdavkov dosahujú niektoré členské štáty lepšie výsledky ako iné. Niektoré členské štáty čelia výzve poskytnúť primerané výdavky na zabezpečenie kvalitnejších a spravodlivejších výsledkov vzdelávania. V iných je výzvou efektívnejšie vynakladanie prostriedkov na zlepšenie vzdelávacích výstupov.
- Úvahy o efektívnosti verejných výdavkov na vzdelávanie a odbornú prípravu by mali zahŕňať aj posúdenie dosiahnutého stupňa vzdelania, kvality vzdelávania a inkluzívnosti.
- Dosiahnutý stupeň vzdelania sa v EÚ postupne zvýšil. Priemerná úroveň dosiahnutého stupňa vzdelania v EÚ (terciárne vzdelávanie) vo vekovej skupine 30 – 34 rokov sa zvýšila z 31 % v roku 2008 na 41 % v roku 2018. Zároveň sa percentuálny podiel ľudí vo veku 25 – 34 rokov bez vyššieho sekundárneho vzdelania znížil z 18 % na 14 %.
- Pokiaľ ide o kvalitu, výsledky EÚ v hodnotení PISA sú na priemernej úrovni, pričom existuje priestor na zlepšenie. Okrem toho v rámci EÚ existujú značné rozdiely.
- Pokiaľ ide o inkluzívnosť, v mnohých členských štátoch by sa prostredníctvom efektívnejších verejných výdavkov na vzdelávanie a odbornú prípravu mohlo zlepšiť aj začlenenie do trhu práce a podporiť medzigeneračnú sociálnu mobilitu. Miera NEET² dosahovala v EÚ v roku 2018 u mladých ľudí vo veku 20 – 24 rokov 15 % a u mladých ľudí vo veku 25 – 29 rokov 17 %.

¹ Údaje za dve krajiny EÚ, ktoré sú aj členmi OECD, konkrétne Dánsko a Grécko, sa v správe OECD Vzdelávanie v kocke z roku 2019 neuvádzajú.

² Ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy.

- Ak sa má zaručiť optimálna kombinácia výstupov, ktoré si spoločnosť želá, mali by byť výdavky na kvalitné vzdelávanie a odbornú prípravu aj účinné. Účinné vynakladanie prostriedkov umožňuje dosiahnuť kvalitné a inkluzívne systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré vedú k hospodárskemu rastu, produktivite a rovnosti.

Otázky do diskusie

- Ktoré výzvy sú pre vašu krajinu najnaliehavejšie, pokiaľ ide o efektívnosť a účinnosť vzdelávania a odbornej prípravy?
- Aké politiky považujete za najľubnejšie pri presadzovaní efektívnosti, účinnosti, inkluzívnosti a rovnosti vo vzdelávaní a odbornej príprave?
- Ako možno súčasne dosiahnuť vysokokvalitné vzdelávacie výstupy, vysoký stupeň dosiahnutého vzdelania a rovnosť?
- Aká by mohla byť úloha európskej spolupráce pri presadzovaní efektívnosti, účinnosti a vysokej kvality vzdelávania a odbornej prípravy a ako by európske spoločnosti mohli predvídať budúce potreby zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie?
